

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/248/2019
Identifikačné číslo spisu: 5714216758
Dátum vydania rozhodnutia: 18.02.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Emil Franciscy
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:5714216758.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Slovenskej republiky, za ktorú koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Pribinova č. 2, IČO: 00 151 866, proti žalovaným 1/ BRIEŽDENIE, o. z., so sídlom v Martine, Hodžova č. 12, IČO: 37 802 763, zastúpenému Pacalaj, Palla a partneri, s.r.o., so sídlom v Trnave, Námestie SNP č. 3, IČO: 36 857 548, 2/ U. X., bývajúcemu v C., zastúpenému JÁNSKÝ & PARTNERS s.r.o., advokátska kancelária, so sídlom v Nitre, Štúrova č. 13, IČO: 42 249 650, o určenie vlastníckeho práva, vedenom na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 15 C 324/2014, o dovolaní žalovaného 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 29. mája 2019 sp. zn. 7 Co 43/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalobkyni nepriznáva nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Martin (ďalej „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 14. novembra 2018 č. k. 15 C 324/2014-446: a/ určil, že žalobkyňa je vlastníčkou nehnuteľností v katastrálnom území Z. vedených na liste vlastníctva č. XXXX ako parcela č. 481 - zastavané plochy a nádvoria vo výmere 116 m², parcela č. 482 - zastavané plochy a nádvoria vo výmere 381 m², parcela č. 483/1 - zastavané plochy a nádvoria vo výmere 293 m², parcela č. 483/2 - zastavané plochy a nádvoria vo výmere 66 m², b/ vo zvyšnej časti žalobu zamietol.

1.1. Súd prvej inštancie vychádzal z toho, že tieto nehnuteľnosti previedla žalobkyňa na žalovaného 1/ v zmysle kúpnej zmluvy z 8. apríla 2011 (ďalej len „kúpna zmluva I.“), v ktorej bolo dohodnuté, že kupujúci po vykonaní rekonštrukcie bude kupovaný objekt bývalej žandárskej stanice stojacej na parcele č. 483/1 využívať na poskytovanie všeobecne prospešných (sociálnych) služieb. Zároveň bolo dohodnuté, že kupujúci je povinný dodržať zmluvne dohodnutý účel najmenej počas piatich rokov od nadobudnutia vlastníckeho práva a ak ho nedodrží, kúpna zmluva I. sa od začiatku zruší. Výsledkami vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie preukázané, že 16. mája 2013 žalovaný 1/ uzavrel so žalovaným 2/ kúpnu zmluvu (ďalej len „kúpna zmluva II.“) o prevode nehnuteľností uvedených v kúpnej

zmluve I. V konaní bolo preukázané aj to, že žalovaný 1/ dal vypracovať statický posudok, ktorý mal slúžiť ako podklad pre vydanie rozhodnutia povoľujúceho odstránenie bývalej žandárskej stanice. Z toho súd vyvodil, že žalovaný 1/ bol už vtedy rozhodnutý, že nedodrží účel dohodnutý v kúpnej zmluve I. Podľa názoru súdu došlo k zrušeniu kúpnej zmluvy I. [podľa ustanovenia § 11 ods. 4 zákona č. 278/1993 Z.z. o správe majetku štátu v znení účinnom do 30. novembra 2014] momentom, keď sa žalovaný 1/ rozhodol odstrániť budovu žandárskej stanice. Žalovaný 1/ teda v čase uzavretia kúpnej zmluvy II. nebol už vlastníkom predmetných nehnuteľností. Po prijatí tohto záveru pristúpil súd prvej inštancie k posúdeniu, či žalovaný 2/ pri uzatváraní kúpnej zmluvy II. konal ako dobromyseľný nadobúdateľ. Výsledkami vykonaného dokazovania mal preukázané, že žalovaný 2/ ešte pred jej uzavretím vedel o podmienkach obsiahnutých v kúpnej zmluve I. a o stanovenom účele budúceho využitia nehnuteľností, ktoré boli jej predmetom. I keď žalovaný 2/ tvrdil, že naplní účel zmluvy dohodnutý pôvodne so žalobkyňou, jeho kroky k tomu nesmerovali. V zmysle kúpnej zmluvy II. mali byť po zbúraní budovy bývalej žandárskej stanice postavené rodinné domy, ktoré mali byť prenajaté žalovanému 1/, avšak výlučne za účelom bývania; na iný účel nehnuteľnosti užívať nebolo možné bez prechádzajúceho písomného súhlasu prenajímateľa. Ani z iných vykonaných dôkazov nevyplývalo, že by mal byť rešpektovaný účel využitia nehnuteľností dohodnutý v kúpnej zmluve I. Na tomto základe dospel súd prvej inštancie k záveru, že žalovaný 2/ nekonal v dobrej viere ohľadne naplnenia účelu dohodnutého v tejto kúpnej zmluve a jeho kroky neboli v súlade s dobrými mravmi; naopak, boli špekulatívne s cieľom získať nehnuteľnosti. Z týchto dôvodov prvým výrokom svojho rozsudku súd prvej inštancie žalobe vyhovel.

1.2. Na odôvodnenie zamietajúceho výroku rozsudku súd uviedol, že žalobkyňa v konaní nepreukázala existenciu stavieb (v katastrálnom území Z. vedených na liste vlastníctva č. XXXX ako parcela č. 481 - drevený sklad, maštal' s pivnicou), určenia vlastníctva ktorých sa tiež domáhala. Podľa názoru súdu samotný zápis týchto stavieb v katastri nehnuteľností nepreukazuje ich reálnu existenciu. Vzhľadom na to uzavrel, že žalobkyňa nepreukázala jej naliehavý právny záujem na určení vlastníctva týchto stavieb.

2. Na odvolanie žalobkyne a žalovaného 2/ Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 29. mája 2019 sp. zn. 7 Co 43/2019 napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny [§ 387 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)]. Po preskúmaní veci dospel k záveru, že prvoinštančný súd vykonal dostatočné dokazovanie, dospel k správnym skutkovým zisteniam, z ktorých vyvodil náležitý a dostatočne odôvodnený záver.

2.1. Odvolací súd za správny považoval výrok napadnutého rozsudku, ktorým bolo žalobe vyhovené. Podľa jeho názoru súd prvej inštancie správne dospel k záveru, že v danom prípade došlo k zrušeniu kúpnej zmluvy I. a správne vyriešil tiež otázku, či žalovaný 2/ konal v súvislosti s uzavretím kúpnej zmluvy II. ako dobromyseľný nadobúdateľ. K otázke určenia momentu, kedy došlo k zrušeniu kúpnej zmluvy I. odvolací súd dodal, že dôvodom zrušenia tejto zmluvy neboli len okolnosti týkajúce sa asanácie stavby bývalej žandárskej stanice, ale tiež ďalšie aktivity žalovaného 1/, v rámci ktorých uzavrel so žalovaným 2/ zmluvy o budúcej nájmovej zmluve zreteľne nerešpektujúce účel budúceho využitia nehnuteľností uvedených v kúpnej zmluve I. Aj podľa odvolacieho súdu žalovaný 2/ vedel o podmienkach a dohodnutom účele kúpnej zmluvy I., sám sa zaviazal vybaviť hypotekárny úver na výstavbu domova sociálnych služieb za to, že od žalovaného 1/ na podklade kúpnej zmluvy II. nadobudne predmetné nehnuteľnosti. Podľa ich dohody mali byť na mieste odstránenej bývalej žandárskej stanice postavené dva rodinné domy určené výlučne na bývanie, ktorých majiteľom a investorom sa mal stať žalovaný 2/. Na podklade toho súd prvej inštancie správne uzavrel, že pokiaľ sa týkalo naplnenia účelu sledovaného v kúpnej zmluve I., žalovaný 2/ nekonal v dobrej viere a jeho kroky neboli v súlade s dobrými mravmi.

2.2. Žalobkyňa v konaní netvrdila ani nepreukázala reálnu existenciu stavieb, určenia vlastníctva ktorých sa domáhala, preto - aj podľa názoru odvolacieho súdu - nemôže mať naliehavý právny záujem na ňou požadovanom určení vlastníctva týchto stavieb. Odvolací súd preto potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie tiež vo výroku, ktorým bola zamietnutá žaloba.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný 2/ dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 420 písm. f/ CSP. Podľa jeho názoru mu súdy oboch inštancií znemožnili realizáciu jeho procesných oprávnení a zasiahli do jeho práva na spravodlivý proces najmä tým, že rozsudky založili na

nedostatočne zistenom skutkovom stave, nesprávnom vyhodnotení vykonaných dôkazov (najmä pokiaľ išlo o výsluch štatutárneho zástupcu žalovaného 1/) a nesprávnych právnych záveroch. Odvolací súd porušil zákon, lebo jeho rozsudok nemá náležitosti v zmysle § 220 ods. 2 a § 387 CSP, je arbitrárny a tiež nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov. Najmä sa dostatočne nevyjadril k odvolacej námietke týkajúcej sa otázky dobromyseľnosti jeho konania pred uzavretím kúpnej zmluvy II. Žiadal preto rozsudok odvolacieho súdu zmeniť (a žalobu zamietnuť), alebo zrušiť (a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie).

4. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že tento mimoriadny opravný prostriedok žalovaného 2/ je v danom prípade procesne neprípustný. Podľa jej názoru je rozhodnutie odvolacieho súdu vecne správne a dovolanie proti nemu smerujúce neprípustne spochybňuje správnosť skutkových záverov (riešenie skutkových otázok) súdmi oboch inštancií. Skutočnosti namietané žalovaným 2/ nezakladajú prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP. Podľa žalobkyne je napadnutý rozsudok dostatočne odôvodnený a žalovaný 2/ nedôvodne namieta jeho arbitrárnosť a nepreskúmateľnosť. Vzhľadom na to navrhla dovolanie odmietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP [poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte odkazuje v zátvorke na „Cdo“, ide o odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu príslušnej spisovej značky; podobne, pokiaľ sa v ďalšom texte uvádza v zátvorke „ÚS“, ide o odkaz na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“)].

7. Žalovaný 2/ vyvodzuje prípustnosť podaného dovolania z § 420 písm. f/ CSP, zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1 Cdo 42/2017, 2 Cdo 20/2017, 3 Cdo 41/2017, 4 Cdo 131/2017, 7 Cdo 113/2017, 8 Cdo 73/2017). Dovolací súd preto skúmal opodstatnenosť argumentácie žalovaného II., že v konaní došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti.

9. Žalovaný 2/ tvrdí, že došlo k zásahu do jeho práva na spravodlivý súdny proces. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

10. Nesprávnym procesným postupom v zmysle § 420 písm. f/ CSP sa rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra pojednania veci (to, ako súd viedol konanie) znemožňujúca strane sporu (účastníkovi konania) realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 202/2017, 2 Cdo 162/2017, 3 Cdo 22/2018, 4 Cdo 87/2017, 5 Cdo 112/2018, 7 Cdo 202/2017, 8 Cdo

85/2018). Pojem „procesný postup“ nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním na meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu; je ním len samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou (návrhom) uplatneného nároku (1 Cdo 228/2017, 2 Cdo 220/2017, 3 Cdo 110/2017, 4 Cdo 128/2017, 5 Cdo 45/2018, 7 Cdo 35/2018, 8 Cdo 56/2017, 1 VCdo 2/2017). Otázku ústavnej súladnosti právneho záveru dovolacieho súdu založeného na takomto chápaní pojmu „procesný postup súdu“ posudzoval ústavný súd (I. ÚS 21/2018, III. ÚS 614/2017, IV. ÚS 88/2018), nezistil však žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu pri rozhodovaní o dovolaní nemajúci oporu v zákone.

11. V danom prípade žalovaný 2/ vytýka súdom oboch inštancií nedostatky v procese obstarávania skutkových podkladov pre rozhodnutie. Namieta nesprávnosť alebo neúplnosť ich skutkových zistení a prijatie nenáležitých skutkových záverov. Podľa jeho presvedčenia súd prvej inštancie nerešpektoval § 191 ods. 1 CSP a v rozpore s týmto ustanovením nesprávne vyhodnotil výsledky vykonaného dokazovania prijatím (nepodloženého) skutkového záveru, že žalovaný 2/ nekonal v dobrej viere, ale špekulatívne, porušujúc dobré mravy. Najvyšší súd preto pripomína, že nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP (1 Cdo 41/2017, 2 Cdo 232/2017, 3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2017, 7 Cdo 11/2017, 8 Cdo 187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval už aj ústavný súd, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017).

12. Žalovaný 2/ vytýka odvolaciemu súdu aj nepreskúmateľnosť jeho rozhodnutia.

12.1. Ešte za účinnosti predchádzajúcej právnej úpravy najvyšší súd v stanovisku publikovanom pod R 2/2016 dospel k záveru, podľa ktorého nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku. I keď CSP v súvislosti s úpravou dovolania a dovolacieho konania nepozná pojem „iná vada“ tak, ako ho uvádzali ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, je nepochybné, že k procesným vadám odlišným od väd zmätočnosti (k vadám označovaným predchádzajúcou právnou úpravou ako „iná vada“) môže v praxi všeobecných súdov dochádzať (a dochádza) aj v súčasnosti. Uvedené stanovisko je preto v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považované za aktuálne aj v spojitosti s § 420 písm. f/ CSP (1 Cdo 228/2017, 2 Cdo 101/2017, 3 Cdo 92/2018, 4 Cdo 59/2017, 5 Cdo 45/2018, 7 Cdo 141/2017, 8 Cdo 49/2017). Ústavný súd považuje toto stanovisko za súladné s právnou úpravou obsiahnutou v CSP (I. ÚS 61/2019).

12.2. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, o ktoré ide napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie. Žalovaný 2/ sa mylí, pokiaľ sa nazdáva, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní musí odpovedať na každú jednotlivú námietku alebo argument v opravnom prostriedku. Postačujúce totiž je, aby odôvodnenie rozhodnutia opravného súdu reagovalo na tie námietky, ktoré majú určujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

12.3. V posudzovanom prípade odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP. Z odôvodnení rozhodnutí týchto súdov, chápaných v ich organickej jednote ako celok (I. ÚS 259/2018), je dostatočne zrejmé, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil prvoinštančný súd, ako ich posudzoval odvolací súd a aké závery zaujal k jeho právnenému posúdeniu. Súd prvej inštancie v bodoch 17. až 41. svojho rozsudku dopodrobna vysvetlil genézu sporu, ako aj výsledky vykonaného dokazovania, skutkové zistenia (ktorými mal preukázať, že žalovaný 1/ konal v rozpore so zmluvne dohodnutým účelom budúceho využitia prevádzaných nehnuteľností) a z nich vyvodený právny záver, že došlo k zrušeniu kúpnej zmluvy. Rovnako súd prvej inštancie vysvetlil dôvody, so zreteľom na ktoré pripisoval význam otázke dobromyseľnosti konania žalovaného 2/ (I. ÚS 549/2015), a tiež s prihliadnutím na ktoré dospel k záveru o tom, že postup tohto

žalovaného bol špekulatívny. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku doplnil závery súdu prvej inštancie súvisiace s otázkou momentu zrušenia kúpnej zmluvy a primeraným spôsobom vysvetlil, na základe čoho sa stotožnil so súdom prvej inštancie pri riešení otázky (ne)dobromyseľnosti žalovaného 2/. Opodstatnenosť tvrdenia žalovaného 2/, že odvolací súd sa nevysporiadal s jeho odvolacou argumentáciou týkajúcou sa tejto otázky, je vyvrátená obsahom bodov 20. a 21. rozsudku odvolacieho súdu, ktoré v primeranom rozsahu vysvetľujú, prečo odvolací súd považoval túto odvolaciu argumentáciu žalovaného 2/ za neopodstatnenú.

12.4. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu odvolacím súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa odvolací súd natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Z napadnutého rozsudku odvolacieho súdu ale nevyplýva jednostrannosť, ktorá by zakladala svojevôľu alebo znamenala aplikáciu príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov popierajúcu ich účel, podstatu a zmysel. Odôvodnenie napadnutého rozsudku dalo v danom prípade jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na to, akými úvahami sa riadil odvolací súd pri prijímaní záveru o správnosti odvolaním napadnutého rozsudku.

12.5. Podľa názoru dovolacieho súdu odôvodnil odvolací súd svoje rozhodnutie v súlade so zákonom; jeho rozhodnutie nie je nepreskúmateľné ani arbitrárne. Odvolací súd neznemožnil žalovanému 2/ realizáciu jeho procesných oprávnení a neporušil jeho právo na spravodlivý proces. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil napadnuté rozhodnutie podľa predstáv žalovaného 2/.

13. V nadväznosti na vyššie uvedené dovolací súd pripomína konštatovanie ústavného súdu uvedené v rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 61/2019, v zmysle ktorého aj v právnych veciach, na ktoré sa vzťahuje nová procesná úprava účinná od 1. júla 2016, je opodstatnený názor, podľa ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie vecí nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP. Nejde totiž o nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci „strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces“.

14. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že žalovaný 2/ nedôvodne tvrdí existenciu procesnej vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP a neopodstatnene vyvodzuje prípustnosť jeho dovolania z tohto ustanovenia. Dovolanie žalovaného 2/ preto odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP, v zmysle ktorého dovolací súd odmietne dovolanie, ak smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

15. Najvyšší súd rozhodnutie o trovách dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

16. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.